

Behov av regeländringar med anledning av flyktingsituationen

Akuta behov av regeländringar, version 2016-07-01

Det här är ett dokument där SKL listar omedelbara behov av regelförändringar eller undantag från gällande regelverk som syftar till att effektiviseringar och för att underlätta för kommuner, landsting och regioner i det aktuella mottagandet av asylsökande, ensamkommande barn och nyanlända. Dokumentet uppdateras efterhand i dialog med medlemmar och används som underlag i kontakter med berörda statliga aktörer.

Den första versionen av dokumentet kommunicerades från SKL den 27 oktober 2015.

Datum för eventuella revideringar redovisas efter rubriken *Uppdaterat* efter varje förslag. Efter rubriken *Status* finns kommentar om åtgärder som har vidtagits från regeringen eller berörd myndighet eller annan aktivitet.

Varje förslag har också markerats med en färg som indikerar status:

- = Genomfört (12 förslag)
- = Besked om att förslaget ska genomföras/beslut om snabbutredning (14 förslag)
- = Ej genomfört, besked saknas (27 förslag, varav 2 nya i denna version)

Ett förslag har strukits i denna version (rubrik genomstruken), totalt har fem förslag utgått sedan den första versionen.

Denna version av dokumentet kommunicerades från SKL rubrikens datum.

Ett större förändringsarbete måste göras parallellt

SKL anser också att det behövs mer genomgripande förändringar i asyl- och flyktingmottagandet som bidrar till ett långsiktigt hållbart och samordnat system som ger full kostnadstäckning till kommuner och landsting.

Det är också avgörande att ansvarsfördelning mellan aktörer och utformning av insatser till nyanlända ger förutsättningar för att ta tillvara lokala möjligheter och nyanländas kompetens.

SKL understryker att ett sådant förändringsarbete måste ske skyndsamt och parallellt med genomförandet av akuta åtgärder.

Innehåll

<i>Behov av regeländringar med anledning av flyktingsituationen.....</i>	1
Akuta behov av regeländringar, version 2016-07-01	1
Ett större förändringsarbete måste göras parallellt	1
Innehåll.....	2
Boende för nyanlända.....	4
■ Ombyggnadsregler för återbostadisering.....	4
■ Undanta de flesta krav på säkerhet utom hållfasthet och brand i tillfälliga bostäder	4
■ Säkerställ avdragsrätt för tillfälliga bostäder m.m.....	4
■ Stöd till kommuner från Boverket.....	5
■ Jourfunktion hos Boverket	5
■ Vägledning om bygglövsbefrielse.....	6
■ Förtydligande om lägenheter som tagits ur drift	6
■ Stöd för alternativa brandskydd i tillfälliga bostäder	6
■ Regeländringar kring detaljplaner	7
■ Bemyndigande att besluta om undantag i PBL vid extraordinära situationer	7
■ Utveckla systemet med statliga kreditgarantier.....	8
Socialtjänstens område.....	8
Mottagandet av ensamkommande barn	8
■ Förtydliga anknytningsbegreppet för anvisning av ensamkommande barn	8
■ Undantag från socionomexamen och annan högskoleexamen	9
■ Säkerställ att bedömning om stödboende inte begränsas	10
■ Stödboende måste ingå i kommunernas överenskommelser om platser.....	10
■ Ta tillfälligt bort krav för HVB-hem om bemanning och föreståndares utbildning	11
■ Undantag från krav att utredningar ska vara klara inom 4 månader.....	11
■ Lättnader i kraven för BBIC-licens	12
■ Möjliggör att vissa individuellt anpassade insatser kan ges utan biståndsprövning	12
Förenklad handläggning vid placering av ensamkommande barn i familjehem.....	13
■ Lättnader i krav och stöd för att tillhandahålla utbildning för nya familjehem	13
■ Utökade möjligheter till interkommunal samverkan	13
■ Inför tillståndsplikt för konsulentstödda familjehem.....	14
Ekonomiskt bistånd från socialtjänsten	14
■ Minimera handläggning av ekonomiskt bistånd – ta bort <i>glappet</i>	14
■ Justera upp etableringsersättningen kontinuerligt	15
■ Förebygg övervältringar till ekonomiskt bistånd pga. arbetsbelastning hos AF	15
Överförmyndarverksamheten	16
■ Se över systemet med gode män för ensamkommande barn	16
■ På kort sikt bör det offentliga biträdets uppdrag utvidgas	16
Kommunernas mandat inom arbetsmarknads- och migrationsområdet.....	16
■ Utöka kommunernas möjligheter att utföra insatser inom etableringsuppdraget	17

■ Se över kommunernas mandat på migrationsområdet.....	17
Hälsa- och sjukvårdsområdet.....	17
■ Förenkla hälsoundersökningar	17
■ Kontaktuppgifter för att nå asylsökande om hälsoundersökningar	17
■ Ge tillgång till uppgifter om nyanlända som kan erbjudas hälsoundersökning	18
■ Ge samordningsnummer till alla asylsökande	18
Sjukvårdsansvaret på förvaren.....	18
■ Möjlighet för privattandläkare att behandla asylsökande	19
Skola och utbildning.....	19
■ Tillåt fjärrundervisning på entreprenad nu	19
■ Tillåt gymnasieutbildning för nyanlända elever under 18 år på folkhögskola	20
■ Tillåt friskolor att ge nyanlända elever förtur.....	20
■ Kravet på skola inom en månad ska vara ett bör-krav.....	20
■ Pröva dispens från tidsgräns för kartläggning	20
■ Tillåt tillfälliga och flexibla lösningar för asylsökandes skolgång	21
■ Undantag från krav på legitimerade och behöriga lärare.....	21
■ Dispens från kravet på förskola inom fyra månader.....	21
■ Avsteg från krav på standard i skollokaler	21
Rätt att organisera gymnasieundervisning inom vuxenutbildningen	21
■ Inför rätt att examinera elever på engelska.....	22
■ Verka för en jämnare fördelning av asylsökande och nyanlända	22
■ Ta fram handbok och stöd för bedömning av betyg inom antagningen till gymnasieskolan	22
Brådskande behov av förändringar i ersättningsystemen.....	22
■ Inför automatisk utbetalning av ersättning för asylsökande barns skolgång	23
■ Säkerställ full kompensation för ankomstkommuners mottagande av ensamkommande	23
■ Det behövs ett fungerande digitalt verktyg för att ansöka om ersättningar	23
Säkerställ full kompensation för kommunala evakueringsplatser.....	23
■ Säkerställ ersättningssystem för ökad kapacitet i flyktingmottagandet	23
■ Ny utformning av statens ersättningar till landstingen för asylsjukvård	24
Ersättning för vård till oregistrerade asylsökande.....	24
Kollektivtrafik.....	24
■ Säkerställ asylsökandes tillgång till allmänna kommunikationer	24
Tolkar.....	25
■ Åtgärder för tillgång till fler och bättre tolkar.....	25

Boende för nyanlända

■ Ombyggnadsregler för återbostadisering

Bostäder som övergått i annan användning i ett bostadshus kan inventeras och undersökas om det är önskvärt att återföra dessa till bostadsanvändning. För snabb ”återbostadisering” behövs ändringar i plan- och byggförordningen genom förtydligande som innebär att ombyggnadsreglerna inte behöver tillämpas vid den typen av återföring och att det inte krävs en planändring.

Regelverk: Plan- och byggförordningen

Status: I regeringen och allianspartiernas [överenskommelse om insatser med anledning av flyktingkrisen](#) anges att ”tillfälliga lättnader i plan- och byggregleringen ska genomföras. En översyn ska göras så att krav på byggnader som uppförs eller tas i anspråk med tidsbegränsat bygglov förenklas och möjlighet att ”återbostadisera” lägenheter som i dag används för annat ändamål utan att nybyggnadskraven behöver tillämpas.” Hittills har inga förslag presenterats från översynen.

Uppdaterad: 2015-12-10

■ Undanta de flesta krav på säkerhet utom hållfasthet och brand i tillfälliga bostäder

Om användningen av lokaler som flyktingbostäder är ett tillfälligt ändamål bör regeringen genom ett tillägg och ändring i plan- och byggförordningen göra det möjligt att undanta de flesta tekniska egenskapskrav och utformningskrav utom grundläggande krav på säkerhet mot bl.a. brand.

Regelverk: Plan- och byggförordningen

Status: Regeringen ändrade vid årsskiftet 2016 plan- och byggförordningen (PBF) i syfte att underlätta etableringen av tillfälliga anläggningsboenden. Ändringen innebär att en rad krav ska anpassas när det är fråga om tillfälligt anläggningsboende.

Regeringen gav även Boverket i uppdrag att arbeta fram föreskrifter och vägledning utifrån förordningsändringen.

Uppdaterad: 2016-01-18

■ Säkerställ avdragsrätt för tillfälliga bostäder m.m.

Det är viktigt att definitionen av tillfälliga bostäder i skattehänseende stämmer överens med de begrepp som exempelvis Migrationsverket och MSB använder, så att inga oklarheter behöver uppstå kring vilka åtgärder som täcks in av begreppet. Rätten till avdrag för tillfälliga bostäder måste tydliggöras så att det i 8 kap. 9 § mervärdesskattelagen klargörs att tillfälliga ankomst- och asylboenden och tillfälliga anläggningsboenden inte utgör stadigvarande bostäder. Det bör också uttryckligen anges i plan- och byggförordningen att sådana boenden inte till någon del utgör stadigvarande bostäder i den mening som avses i 8 kap. 9 § punkten 1 mervärdesskattelagen (1994:200).

Mot bakgrund av Högsta förvaltningsdomstolens dom 2015-10-09 i ärende rörande mervärdesskatt, måste 4 § i lagen (2005:807) om ersättning för viss mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund, LEMK, ändras. Detta är nödvändigt för att återställa icke avsedda effekter när det gäller kommunernas rätt till momsersättning. Ändringen/förtydligandet behövs eftersom kommuner inte längre medges momsersättning enligt 2 § LEMK för boenderum i HVB för ensamkommande barn.

Regelverk: Mervärdesskattelagen, Plan- och byggförordningen, lagen (2005:807) om ersättning för mervärdesskatt för kommuner, landsting, kommunalförbund och samordningsförbund

Status: [I en promemoria från finansdepartementet som gått ut på remiss](#) den 18 maj 2016 föreslås att LEMK ändras så att rätten till ersättning även omfattar de fall då kommuner i egen regi bedriver boendeformerna hem för vård eller boende respektive stödboende.

Observera att punkten innehåller även andra nödvändiga förändringar för att säkerställa avdragsrätt för tillfälliga bostäder m.m.

Uppdaterad: 2016-07-01

■ Stöd till kommuner från Boverket

För att ge kommunerna tillräckligt stöd bör Boverket informera kommunerna tydligt och pragmatiskt om hur PBL ska tolkas i sådana situationer som kan uppstå till följd av flyktingsituationen:

- Möjligheterna att använda sig av tillfälliga bygglov. Tillfälliga lov kan alltid användas för tillfälliga åtgärder.
- Möjligheter till en generös tolkning av detaljplanekravet, så att åtgärder i fler fall kan prövas direkt i bygglovet även om det i strikta tolkningar skulle krävas detaljplan.
- Hur gränserna ser ut för hur ändamålsbeskrivningen i detaljplan kan tolkas när lokaler ska användas för asylboende mm.

Regelverk: Uppdrag till Boverket

Status: Se punkten nedan

Uppdaterad: 2015-11-23

■ Jourfunktion hos Boverket

Som ytterligare stöd till kommuner som arbetar med att snabbt försöka få fram bostäder till asylsökande och nyanlända med uppehållstillstånd bör Boverket ha en särskild jourfunktion som snabbt kan svara på konkreta handläggningsfrågor kopplade till bygglovgivning för flyktingbostäder.

Status: Genomförd. Boverket har öppnat en e-postadress där kommuner och länsstyrelser har möjlighet att ställa frågor kring plan- och bygglagen, PBL, och Boverkets byggregler, BBR, med anledning av den uppkomna flyktingsituationen. Den 4 november sände Boverket ett extrainsatt webbseminarium om ämnet. Boverket har även tagit fram frågor och svar, dessa fylls på kontinuerligt. Frågor kan även ställas via telefon till Boverkets Svarstjänst. [Information på Boverkets hemsida](#)

Uppdaterad: 2015-11-23

■ **Vägledning om bygglovsbefrielse**

Nuvarande lagstiftning ger redan idag möjligheter till bygglovsbefrielse i detaljplan för viss typ av åtgärder under viss tid. Denna möjlighet används relativt sällan, inte minst för att det finns lite vägledning i frågan. Denna möjlighet borde kunna användas i större grad, vilket skulle kunna ge lättnader i bygglovgivningens där så är lämpligt, utan förändringar i lagstiftningen.

Status: Vägledning finns från Boverket. SKL avser att föra dialog med Boverket om hur vägledningen kan byggas ut och exemplifieras ytterligare. Punkten är därför inte klarmarkering vilket angivits i tidigare version.

Uppdaterad: 2016-07-01

■ **Förtydligande om lägenheter som tagits ur drift**

Några kommuner har tagit lägenheter ur drift efter att ha fått stöd av Bostadskreditnämnden (numera Boverket). I vissa fall finns dessa lägenheter kvar outnyttjade. Det behövs ett förtydligande om dessa kan användas i flyktingsituationen utan risk för vite. En skrivelse bör gå ut till samtliga berörda kommuner.

Regelverk: Uppdrag till Boverket

Status: Boverket har på sin hemsida [under frågor och svar förtydligat frågan](#). Myndigheten skriver att ett utnyttjande som asylboende – där inga individuella hyreskontrakt upprättas – inte torde innebära att de berörda lägenheterna återförs till den reguljära bostadsmarknaden och därmed inte stå i strid med avtalet mellan kommunen och staten.

Uppdaterad: 2016-03-22

■ **Stöd för alternativa brandskydd i tillfälliga bostäder**

SKL värnar om att nuvarande nivå på brandskyddet ska bibehållas även för tillfälliga bostäder. Samtidigt leder nuvarande brandskydds krav, byggreglernas utformning och den praxis som finns inom området till att många tillgängliga befintliga lokaler inte anses lämpliga för att kunna användas som tillfälliga boenden. De ombyggnadsåtgärder som krävs för att uppnå det skydd som beskrivs i regelverken är i vissa fall både omfattande och tidskrävande.

Den mycket ansträngda situationen för kommuner och andra aktörer som driver boenden innebär att brandskyddslösningar behöver utformas på flera olika sätt för att omgående kunna nyttja lokaler som i normala fall inte anses möjliga att använda. För att underlätta detta behöver Boverket se över byggreglerna och ta fram ett stöd för flera alternativa sätt att uppnå skälig nivå för brandskyddet. Vissa tekniska krav bör under kortare perioder och med rimliga avgränsningar kunna ersättas av organisatoriska åtgärder. En sådan vägledning med beskrivningar av alternativa lösningar behöver relativt omgående finnas tillgänglig för att underlätta för aktörerna.

Regelverk: Uppdrag till Boverket

Status: Boverket har enligt regeringsuppdrag tagit fram en vägledning som ger möjlighet att göra avsteg eller använda alternativa lösningar för att förenkla för fastighetsägare och byggherrar att skapa ett skäligt brandskydd.

Uppdaterad: 2016-03-22

■ Regeländringar kring detaljplaner

Det finns många och skiftande orsaker till att detaljplan behövs. Det kan handla om bevarande, utveckling eller genomförande. Kraven angående vad kommunen ska pröva i detaljplan kan minska, men kommunerna måste ha kvar möjligheten att avgöra vad som behöver prövas för att anpassa bebyggelsen till den lokala miljön.

Härutöver bör fler planer kunna antas av byggnadsnämnden genom en ny formulering av lagtexten. En förändrad antagandeinstans skulle i många kommuner sannolikt ge kortare handläggningstider för detaljplaner jämfört med idag, och innebära en betydligt större förändring än flera andra diskuterade förändringar av processreglerna i PBL.

Regelverk: Plan- och bygglagen

Status: Regeringen har den 21 juni presenterat [22 steg för fler bostäder](#) och däri aviserat regelförändringar som ger ökad delegation till kommunstyrelsen och byggnadsnämnd samt begränsning av detaljplanekravet. SKL följer den fortsatta hanteringen av dessa frågor.

Uppdaterad: 2016-07-01

■ Bemyndigande att besluta om undantag i PBL vid extraordinära situationer

Boverket har i november 2015 lämnat ett förslag till regeringen om en ändring i PBL som möjliggör för regeringen att i förordning föreskriva om tidsbegränsade undantag eller avvikelser från regler på lagnivå vid belastningar på landets krisberedskap, exempelvis i form av flyktingströmmar.

SKL anser att det är ett intressant förslag för att förkorta samråds- och beslutsprocesser för uppförande av bostäder som inte är av permanent slag.

Regeringen bör undersöka möjligheten att genomföra den föreslagna lagändringen skyndsamt. Förändringen skulle bland annat kunna innebära att regeringen kan fatta

beslut om ändrade processuella krav för uppförande av tältboenden så att de kan etableras snabbare.

Regelverk: Plan- och bygglagen

Status: Regeringen har den 13 juni skickat ut en promemoria på remiss med ett lagförslag som ger regeringen möjlighet att göra undantag från bestämmelser i plan- och bygglagen för att säkerställa att asylsökanden har tak över huvudet. Förslaget gäller tillfälliga flyktingboenden när antalet asylsökande bedöms vara särskilt omfattande.

Uppdaterad: 2016-07-01

■ Utveckla systemet med statliga kreditgarantier

Det finns idag ett system med statliga kreditgarantier som innebär att långgivare som har ett ramavtal med Boverket kan försäkra sig mot kreditförluster. Långgivaren betalar en årlig premie som beräknas utifrån risknivån vilket i princip innebär att det är dyrast där garantin behövs som mest.

Staten bör kunna lämna kreditgarantier för att möjliggöra byggandet av bostäder i alla kommuner. Behov av nya bostäder finns i samtliga kommungrupper, även på s.k. svaga bostadsmarknader. På många mindre orter finns idag en efterfrågan på bostäder samtidigt som marknadssituationen leder till stora svårigheter att tillgodose efterfrågan. Inte sällan är ett avgörande hinder att bankerna inte är beredda att tillhandahålla kapital för investeringar, alternativt att låntagaren endast får låna till en mindre del av investeringen och till en högre kostnad.

Statens bostadskreditnämnd (BKN) har tidigare föreslagit regeringen att man bör kunna subventionera kreditavgiften för de svaga marknaderna. Boverket har lämnat ett liknande förslag i sin utredning om bostadsbyggande på gruvorter. SKL anser i likhet med BKN och Boverket att systemet med kreditgarantier bör utvecklas och till rimliga kostnader göras tillgängligt för byggande i alla kommuner med svag bostadsmarknad.

Status: Regeringen har den 21 juni presenterat [22 steg för fler bostäder](#) och däri aviserat att den avser att ge en särskild utredare i uppdrag att se över systemet med kreditgarantier för bostadsbyggande. SKL följer den fortsatta hanteringen av denna fråga.

Uppdaterad: 2016-07-01

Socialtjänstens område

Mottagandet av ensamkommande barn

■ Förtydliga anknytningsbegreppet för anvisning av ensamkommande barn

I dag anvisas en stor del av de ensamkommande barnen till en kommun med hänvisning till anknytningsskäl. Dessa anvisningar sker med kort varsel utöver

kommunernas överenskommelser med Migrationsverket. De ensamkommande barnen anvisas därmed ofta till kommuner som redan har många asylsökande barn.

Möjligheten att anvisa av anknytningskäl analyserades aldrig i den nya lagstiftningens förarbeten. I propositionen 2012/13:162 står det ”anhörig eller annan närstående” men har översatts till anknytning i all dokumentation. SKL menar att propositionens ”anhörig eller annan närstående” måste vara det vägledande samt att termerna ”anhörig eller annan närstående” förtydligas.

Status: Migrationsverkets Rättsavdelning har i ett internt uppdrag under våren utrett och definierat begreppen ”anhörig eller annan närstående”. Migrationsverkets Kvalitetsavdelning arbetar nu med att ta fram verksgemensam standard för att omsätta detta i praktiken när det gäller utredning av anvisning av anknytningskäl. Det arbetet ska vara klart under sommaren.

Uppdaterad: 2016-07-01

■ Undantag från socionomexamen och annan högskoleexamen

SKL anser att det är viktigt att det ställs höga krav på dem som arbetar inom den sociala barn- och ungdomsvårdens myndighetsutövning och är positiv till nuvarande lagstiftning*. I det aktuella läget går det dock inte att fullfölja lagstiftningen. Kravet går inte att efterleva på grund av ökat ärendetryck, stor efterfrågan på socionomer och svårigheter att attrahera socionomer till just myndighetsutövningen. I en [SKL-enkät](#) uppger 98 procent av kommunerna att de har svårt att rekrytera erfarna socionomer till myndighetsutövningen inom den sociala barn- och ungdomsvården, 86 procent har svårt att rekrytera även nyutexaminerade.

SKL anser att socialnämnden under rådande omständigheter måste få dispens från krav på socionomexamen eller annan likvärdig examen, för att istället kunna anställa personal med lämplig kompetens och erfarenhet. SKL anser att det är rimligt att dispens från lagkravet bör gälla under 5 år, med möjlighet till förlängning om personalsituationen är fortsatt instabil så att kompetenskraven inte kan uppfyllas.

Parallellt med dessa tillfälliga lättnader i utbildningskraven anser SKL att det behövs en serie med åtgärder för att långsiktigt stärka kompetensen inom myndighetsutövningen.

*Den 1 juli 2014 infördes i 3 kap. 3 a § andra stycket SoL krav på socionomexamen, eller annan relevant högskoleexamen på grundnivå, för dem som utför vissa uppgifter inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård. Motsvarande krav på yrkeskvalifikationer ställs också på personer med utländsk utbildning, enligt 3 kap. 3 b § andra stycket SoL. Enligt övergångsbestämmelserna i SOSFS 2014:7 får handläggare som inte är socionom eller har annan relevant högskoleexamen utföra ovanstående arbetsuppgifter fram till och med den 30 juni 2019.

Regelverk: 3 kap. 3a § andra stycket SoL, Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2014:7)

Status: Socialstyrelsen har haft ett regeringsuppdrag att följa upp behörighetsregleringen i 3 kap 3 a § SoL och myndighetens föreskrifter (SOSFS 2014:7). Socialstyrelsens uppföljning visar att det i praktiken endast är en socionomexamen som ger behörighet och att det enligt föreskrifterna inte går att få behörighet med ”annan relevant examen”. Ett resultat av uppföljningen är att Socialstyrelsen planerar göra en översyn av föreskrifterna för att se på vilket sätt föreskrifterna kan behöva anpassas för att uppfylla intentionerna i lagstiftningen. Med anledning av detta arbete ser Socialstyrelsen också ett behov av att förlänga perioden i övergångsbestämmelserna i föreskrifterna till och med den 30 juni 2020.

Uppdaterad: 2016-07-01

■ Säkerställ att bedömning om stödboende inte begränsas

Regeringen har i en lagrådsremiss, som inom kort väntas bli en proposition, föreslagit en ny boendeform för placering av barn och unga, s.k. stödboende. Kommande föreskrifter behöver permanent säkerställa att stödboendet går att användas efter individuell prövning för unga personer 16-17 år. I förslaget står det att huvudregeln är att barn och unga utan permanent uppehållstillstånd inte bör placeras i stödboende. Det motsäger att bedömningen ska göras individuellt, då frågan om uppehållstillstånd är en av flera faktorer som behöver vägas in i en individuell bedömning.

Regelverk: Socialstyrelsen kommande föreskrifter

Status: I regeringens proposition från den 5 november är lagrådsremissens skrivning om avgränsning till att gälla enbart barn och unga med permanent uppehållstillstånd borttagen. [Proposition 2015/16:43](#) beslutades i riksdagen 15 december 2015, och den nya lagstiftningen trädde i kraft 1 januari 2016. [Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om stödboende](#) beslutades 31 maj 2016.

Uppdaterad: 2016-03-22

■ Stödboende måste ingå i kommunernas överenskommelser om platser

Från och med den 1 januari 2016 är det möjligt att vårda barn och ungdomar i stödboende enligt socialtjänstlagen. För ensamkommande barn och ungdomar som vårdas i stödboende har kommunerna rätt till en schabloniserad ersättning på 1 000 kronor per dygn. Ensamkommande barn och ungdomar som placeras i stödboende kan dock **inte** belägga en överenskommen plats. Detta gäller både för asylsökande och för de som fått uppehållstillstånd. Det innebär att en kommun riskerar att få ett större antal ensamkommande barn, då varje barn som flyttar till stödboende kan komma att ersättas av ett annat ensamkommande barn inom de överenskomna asylplatserna. Stödboende måste ingå i kommunernas överenskommelser.

Regelverk: Förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlännningar

Uppdaterad 2016-03-22 (ny punkt)

■ Ta tillfälligt bort krav för HVB-hem om bemanning och föreständares utbildning

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2003:20) om hem för vård eller boende (HVB) finns krav på högskoleutbildning för föreståndare och dygnet runt-bemanning inom verksamhetens lokaler. Då efterfrågan på platser är extremt stor behövs mer flexibilitet och lättnader i kraven. SKL föreslår att kravet på högskoleutbildning för föreståndare temporärt tas bort. Vidare föreslår SKL att krav på dygnet runt-bemanning inom verksamhetens lokaler tillfälligt bör kunna frångås efter en bedömning av målgruppens ålder och behov.

Regelverk: Socialstyrelsens föreskrifter

Status: Socialstyrelsen beslutade i december 2015 om tillfälliga undantag från föreskrifterna om hem för vård och boende. Dessa skulle gälla tills Socialstyrelsens nya föreskrifter träder i kraft. [Nya föreskrifter och allmänna råd för HVB](#) beslutades av Socialstyrelsen 31 maj 2016.

Uppdaterad: 2016-03-22

■ Undantag från krav att utredningar ska vara klara inom 4 månader

Enligt 11 kap. 1§ SoL ska socialnämnden utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan, anmälan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda åtgärd av nämnden. En utredning ska vara genomförd inom fyra månader (11 kap. 2§ SoL). Efter utredning kan barn, unga och familjer vid behov erbjudas olika insatser från socialnämnden (4 kap. 1§ SoL).

Idag är trycket på socialtjänsten stort med ett stort ärendeflöde; dels utredningar om placering av ensamkommande barn, dels en stor mängd anmälningar om barn som far illa eller som riskerar att fara illa. Socialtjänsten tvingas göra hårda prioriteringar och utreda de mest akuta ärendena medan resten får vänta, trots att lagen inte tillåter det. Kommuner ger också insatser fast utredningen inte är färdigställd.

SKL vill poängtera att den omedelbara skyddsbedömningen är central för att bedöma barnets behov av skydd och stöd och att den tillsammans med förhandsbedömningen är en grund för första prioritering. Kommunerna behöver vägledning när det gäller att bedöma anmälningar.

I den situation som råder behöver det finnas möjlighet för socialtjänsten att göra prioriteringar på samma sätt som inom t. ex hälso- och sjukvården, där professionella bedömningar styr och inte lagstadgade tidsgränser. Därför behöver den bortre tidsgränsen på fyra månader tas bort. SKL menar att utredningstiden måste bygga på en professionell bedömning, utifrån varje enskilt ärende. Det centrala är att enskilde får information om vid vilken tidpunkt utredningen planeras avslutas.

Regelverk: Socialtjänstlagen

Uppdaterad: 2015-11-23

■ Lättnader i kraven för BBIC-licens

Med anledning av den rådande situationen är det inte alltid möjligt för BBIC-kommuner att leva upp till BBIC-konceptets krav på dokumentation. BBIC går i vissa avseenden längre än lag och föreskrifter. SKL anser att det i den rådande situationen bör det räcka med att kommunerna lever upp till vad som är reglerat i lag och föreskrifter. För dokumentation av en utredning bör det t.ex. vara tillräckligt med ett skriftligt beslutsunderlag som dokumenterats i en särskild handling åtskild från journalen (11 kap 5 § SoL, samt 4 kap 9 §, 5 kap. 9 § SOSFS 2014:5). Kommuner som inte lever upp till BBIC-konceptet på grund av hög arbetsbelastning bör inte riskera att bli av med BBIC-licensen.

Regelverk: Uppdrag till Socialstyrelsen

Status: Socialstyrelsen har gjort förtydliganden som innebär lättnader. Enligt 5 kap 9 § SOSFS 2014:5 behöver inte utredningen vara ett separat dokument. Det innebär att det inte är ett ska-krav utan ett allmänt råd. Det går således att dokumentera utredningen i journal. Socialstyrelsen har också meddelat att man under 2016 inte kommer att kontrollera efter efterlevnaden av BBIC.

Uppdaterad: 2015-01-18

■ Möjliggör att vissa individuellt anpassade insatser kan ges utan biståndsprövning

Allt individuellt anpassat stöd ska enligt regelverket biståndsprövas. SKL vill att kommunerna ska kunna ge individuellt anpassad hjälp (service) utan att vara tvingad till myndighetsutredningar. Sedan 1990-talet har Linköpings kommun steg för steg utvecklat en serviceinriktad socialtjänst som respekterar den enskilde medborgaren. Arbetssättet har i Kommunsverige fått benämningen ”Linköpingsmodellen”. Men den mycket uppskattade Linköpingsmodellen får inte fortsätta. Inspektionen för vård och omsorg, IVO, har motsatt sig modellen och kammarrätten har gett IVO rätt.

Det är viktigt, bland annat inom den sociala barn- och ungdomsvården, att kunna ge tidiga förebyggande insatser. Lättillgängligt stöd och individuella insatser utan biståndsbedömning t ex i de ansökningar och ärenden där förebyggande stöd bedöms lämpligt, frigör tid för de mest behövande barnen som far illa, barn som ska placeras i familjehem, stödboende eller HVB. På så sätt minskar risken för undanträngningseffekter, något som är särskilt viktigt i relation till mottagandet av ett stort antal ensamkommande barn.

Utredningen Nationell kvalitetsplan inom äldreomsorgen, som nu utreder frågan, har möjlighet att komma med förslag som ändrar denna ålderdomliga lagstiftning. Utöver förebyggande insatser inom den sociala barn- och ungdomsvården kan det även gälla inom missbruksvården och äldreomsorgen.

Uppdaterad: 2015-11-23

Förenklad handläggning vid placering av ensamkommande barn i familjehem

Tidigare förslag om regeländringar under denna punkt utgår.

För att underlätta handläggningen har SKL utvecklat ett webbaserat bedömningsinstrument som bygger på BRA-fam. Personer som är intresserade av att bli familjehemsföräldrar kan besvara frågorna på egen hand och svaren skickas till aktuell kommun. Med ledning av svaren kan socialtjänsten göra en första bedömning om det är lämpligt att gå vidare med utredning av intresserade familjehemsföräldrar. Gå in på FamiljehemSverige.se och anmäl intresse.

Uppdaterad: 2015-12-10

■ Lättnader i krav och stöd för att tillhandahålla utbildning för nya familjehem

Socialnämnden är idag enligt 6 kap. 6 c § SoL skyldig att tillhandahålla en utbildning som behövs för dem som nämnden avser att anlita för vård av barn i familjehem eller jourhem. Idag saknas utbildningsmaterial anpassat för familjer som tar emot ensamkommande barn och familjer med annat språk än svenska. Det är dessutom ofta svårt att få tillgång till tolkar.

SKL bedömer att det i den rådande situationen ska vara möjligt för socialtjänsten att göra undantag från kravet att tillhandahålla utbildning till familjehem, dels genom att i varje enskilt fall bedöma behovet, dels genom att genomföra utbildningen stegvis utifrån bedömt behov. Socialstyrelsen bör få ett uppdrag att skyndsamt ta fram ett utbildningsmaterial anpassat till familjer som tar emot ensamkommande barn och är översatt på olika språk, så att kommunerna ges rimliga förutsättningar att genomföra sitt uppdrag.

Regelverk: Uppdrag till Socialstyrelsen

Status: Socialstyrelsen fick i januari 2016 ett [regeringsuppdrag](#) där en av delarna är att ta fram ett särskilt målgruppsanpassat utbildningsmaterial till jour- och familjehem som tar emot ett ensamkommande barn översatt till relevanta språk. Socialstyrelsen ska redovisa arbetet löpande och skriftligen till socialdepartementet varefter varje deluppdrag är avslutat. Socialstyrelsen ska lämna en slutredovisning senast den 30 juni 2017.

Status: 2016-07-01

■ Utökade möjligheter till interkommunal samverkan

En utveckling av den interkommunala samverkan kan bidra till ett utökat utbud av insatser, flexibilitet och utveckling inom såväl mottagandet av nyanlända flyktingar som ensamkommande barn och unga. Behovet av samverkan över kommungränserna finns inom en rad kommunala verksamheter, t ex samverkan för att ta till vara digitaliseringens möjligheter, utökat mandat inom arbetsmarknadsområdet eller interkommunala ersättningar inom vuxenutbildning och Sfi. Inom socialtjänstens

område är det aktuellt inom flera verksamheter, där ibland inom den sociala barn- och ungdomsvårdens myndighetsutövning.

SKL menar att kommunerna ska ha möjlighet till *samverkan på avtalsmässig grund*, utan att särskilda juridiska personer eller myndigheter behöver skapas. Ett konkret exempel där interkommunal samverkan skulle underlätta är myndighetsutövning när det gäller uppföljning av placerade barn. Det stora mottagandet av ensamkommande barn och unga, med många placeringar långt från ansvarig kommun, har satt blyxtbelysning på dagens mycket resurskrävande hantering. *En ändring av kompetensreglerna i kommunallagen och lagen om kommunala befogenheter samt i sekretess- och registerlagstiftningen*, skulle möjliggöra ett bättre resursutnyttjande inom den sociala barn- och ungdomsvårdens myndighetsutövning och därmed en bättre och säkrare uppföljning av placerade barn.

Frågan är angelägen, och har legat högt på kommuners och SKL:s agenda under en längre tid. I såväl [Ansvar för välfärd](#), SKL:s inriktningsdokument för kongressperioden 2016-2019, [Stärkt skydd för barn och unga](#), SKL:s handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården, och i SKL:s [35 åtgärdsförslag för ett hållbart asyl- och flyktingmottagande](#), finns skrivningar, förslag och mål gällande interkommunal samverkan.

Uppdaterad: 2016-07-01 (ny punkt)

■ **Inför tillståndsplikt för konsulentstödda familjehem**

SKL anser att tillstånd ska krävas för enskild verksamhet i form av förmedling av tilltänkta familje- och jourhem. I dag krävs det inget tillstånd från Inspektionen för vård- och omsorg (IVO) för att få bedriva enskild verksamhet i form av förmedling av tilltänkta familje- och jourhem för barn till socialnämnder, och verksamheterna står inte heller under tillsyn från IVO. I LVU-utredningens första betänkande, Boende utanför det egna hemmet – placeringsformer för barn och unga (SOU 2014:3), fanns förslaget om tillståndsplikt med, något som SKL tillstyrkte i sitt remissvar.

Under våren har regeringen för att stärka säkerheten för placerade barn beslutat om vissa ändringar i socialtjänstförordningen, men denna viktiga ändring dröjer. En tillståndsplikt är inte bara av stor vikt för barn och ungdomars säkerhet, utan också för att motverka förekomsten av oseriösa aktörer. Med tillstånd från IVO följer också myndighetens tillsyn. Socialstyrelsen skulle också kunna utfärda föreskrifter för konsulentstödda familjehemsverksamheter.

Uppdaterad: 2016-07-01 (ny punkt)

Ekonomiskt bistånd från socialtjänsten

■ **Minimera handläggning av ekonomiskt bistånd – ta bort *glappet***

Inför en initial statlig ersättning till nyanlända i enlighet med tidigare förslag från samverkande myndigheter och SKL för att ta bort behovet av ekonomiskt bistånd från

kommunen i det s.k. glappet. Regeländringen kan finansieras genom att minska den statliga ersättningen till kommuner för initialt ekonomiskt bistånd.

Status: Arbetsmarknadsministern har uppdragit åt två interna utredare att bistå Arbetsmarknadsdepartementet att utreda ett enklare och effektivare etableringsuppdrag. Utredarna ska se över regelverket för etableringsuppdraget i syfte att minska onödig administration och skapa bättre förutsättningar för en ökad flexibilitet och effektivitet. Inom ramen för översynen ingår hanteringen av statliga ersättningar vid övergången mellan asylsökningprocessen och den första tiden med uppehållstillstånd. Uppdraget ska slutrapporteras i form av en departementspromemoria senast den 30 juni 2016.

Uppdaterad: 2016-03-22

■ Justera upp etableringsersättningen kontinuerligt

Etableringsersättningen till nyanlända har inte räknats upp sedan etableringsreformen infördes den 1 december 2010. Under samma tid har riksnormen för försörjningsstöd höjts och kommuner signalerar att allt fler nyanlända blir beroende av kompletterande försörjningsstöd trots att de har en etableringsplan på heltid och full etableringsersättning. I praktiken innebär det att två administrativa handläggningssystem är igång parallellt med hög resursförbrukning som följd. SKL anser att en uppräknings av etableringsersättningen behöver göras årligen så att de nyanlända inte behöver söka sig till socialtjänsten för att försörja sig under etableringstiden, vilket var en av intentionerna i etableringsreformen.

Uppdaterad 2015-12-10 (ny punkt)

■ Förebygg övervältringar till ekonomiskt bistånd pga. arbetsbelastning hos AF

Även Arbetsförmedlingen kommer att få ett ökat antal inskrivna och ökad administration avseende t.ex. beslut om etableringsersättning och att upprätta etableringsplaner. Administrativa åtaganden som Arbetsförmedling har i handläggningen av etableringsersättning och etableringsplaner bör ses över i syfte att minska behov av resurser för administration och risken för övervältringar på kommunerna i form av större behov av ekonomiskt bistånd. Exempel som bör ses över är närvarorapporteringar, utformning av etableringsplaner och ansvar för handläggning av etableringsersättning.

Regelverk: Förordningar kring nyanländas etablering.

Status: Arbetsmarknadsministern har uppdragit åt två utredare att bistå Arbetsmarknadsdepartementet att utreda ett enklare och effektivare etableringsuppdrag. Utredarna ska se över regelverket för etableringsuppdraget i syfte att minska onödig administration och skapa bättre förutsättningar för en ökad flexibilitet och effektivitet. Uppdraget ska slutrapporteras i form av en departementspromemoria senast den 30 juni 2016.

Uppdaterad: 2016-03-22

Överförmyndarverksamheten

■ Se över systemet med gode män för ensamkommande barn

SKL anser att regeringen snarast bör ta initiativ till att se över systemet med gode män för ensamkommande barn. Det ytterst angeläget att lagen om gode män för ensamkommande barn ändras. Inriktningen bör vara att ensamkommande barn istället för en god man ska få en professionell företrädare utsedd. Syftet är att få ett modernt system som ger det enskilda barnet den hjälp det behöver på ett rättssäkert och värdigt sätt.

SKL har överlämnat [en begäran](#) till regeringen om ändring av reglerna.

Regelverk: Lagen om gode män för ensamkommande barn

Uppdaterad: 2015-12-10 (ny punkt)

■ På kort sikt bör det offentliga biträdets uppdrag utvidgas

I det aktuella läget kan det offentliga biträdets uppdrag (18 kap. 4 § UtL) utvidgas i förordning så att denne, vid synnerliga skäl och i avvaktan på att en god man förordnas, får företräda barnet som tillfällig vårdnadshavare och förmyndare. Det säkerställer att barn som saknar god man kan få den vård som krävs, bli inskriven i skolan, placeras enligt SoL samt om det är under 16 år, erhålla ersättningar och bistånd från Migrationsverket. Alla dessa åtgärder kräver idag underskrifter av den gode mannen.

Biträdet förordnas av Migrationsverket kort efter det att barnet registrerats och framställt sin önskan om asyl. Om biträdes ges ett utvidgat uppdrag blir det inte någon ny aktör kring barnet utan en som redan är insatt i ärendet.

Regelverk: Utlänningslagen, förordning

Uppdaterad: 2015-12-10

Kommunernas mandat inom arbetsmarknads- och migrationsområdet

Kommunerna har en viktig roll att fylla inom arbetsmarknadsområdet och migrationsområdet. Kommunernas mandat inom dessa områden är dock begränsat och uppdelat och svarar inte mot de önskemål och ambitioner många kommuner har. Det är därför angeläget att det kommer till stånd en översyn av kommunernas mandat inom dessa områden med målsättningen att kompetensreglerna ska svara mot lokala behov och möjligheter. På kort sikt bör följande genomföras:

■ Utöka kommunernas möjligheter att utföra insatser inom etableringsuppdraget

Kommuner bör ges möjlighet att efter lokal överenskommelse med Arbetsförmedlingen ge utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser till nyanlända inom ramen för etableringsuppdraget. Såväl kommuners som Arbetsförmedlingens mandat samt resurser och ersättningar måste säkerställas.

■ Se över kommunernas mandat på migrationsområdet

Det finns också ett aktuellt behov av förtydligande av kompetensregler på migrationsområdet. Ett sådant förtydligande bör omfatta att kommuner kan ingå överenskommelser om drift av såväl tillfälliga som permanenta asylboenden och eventuellt andra insatser till asylsökande etc. Såväl kommuners som Migrationsverkets mandat samt resurser och ersättningar måste säkerställas.

Hälso- och sjukvårdsområdet

■ Förenkla hälsoundersökningar

Se skyndsamt över om det går att förenkla hälsoundersökningarna.

Regelverk: Uppdrag till berörda myndigheter i samråd med SKL

Status: Status: Diskussioner förs med Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten om hur andelen hälsoundersökta asylsökande kan ökas. Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen fick i december 2015 uppdrag från regeringen att stödja landstingen i frågan. En arbetsgrupp med representanter från de båda myndigheterna och SKL har bildats och påbörjat ett arbete.

Uppdaterad: 2016-03-22

■ Kontaktuppgifter för att nå asylsökande om hälsoundersökningar

För att öka antalet asylsökande och nyanlända som genomgår en hälsoundersökning behöver landstingen smidiga rutiner för att bl.a. kontakta personerna. Asylsökande och nyanlända byter ofta adress men många har en mobiltelefon och/eller en dator. Om landstingen får tillgång till telefonnumren och e-postadress skulle det ge möjligheter att nå fler för erbjudande om hälsoundersökning. Landstingen behöver även uppgift om språk/land för att kunna anpassa information och beställa tolk.

Regelverk: Förordning (2008:347) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Status: Regeringen har fattat beslut om ändring i [Förordning \(2008:347\) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.](#) som innebär att landstinget ska få information om hemland och i förekommande fall telefonnummer och e-postadress.

Förordningsändringen har trätt i kraft 1 mars 2016.

Uppdaterad: 2016-03-22

■ Ge tillgång till uppgifter om nyanlända som kan erbjudas hälsundersökning

Nyanlända med uppehållstillstånd kan också erbjudas hälsundersökning av landstingen om de inte tagit del av undersökningen under asyltiden. Även direktinresta anhöriga och kvotflyktingar kan erbjudas hälsundersökning. Landstingen kan dock inte erbjuda hälsundersökningar systematiskt till dessa målgrupper eftersom de inte får uppgifter om vilka de är. Sådana uppgifter meddelas i dag kommunen men inte landstingen.

Regelverk: Förordning

■ Ge samordningsnummer till alla asylsökande

Landstingen använder så kallade reservnummer som innehåller födelsedata och en bokstavskombination för personer som saknas personnummer. Som läget är nu uppstår situationer där asylsökande har flera reservnummer. Förväxlingar sker och patientsäkerheten kan inte upprätthållas.

Asylsökande behåller inte själva sitt reservnummer och kan t.ex. få ett reservnummer på akuten och hänvisas till en vårdcentral som registrerar ett nytt. Det innebär att vårdpersonal inte får fram information från den journal som är upprättad när den asylsökande har en ny kontakt med sjukvården. Problem att hitta journalen uppstår också när asylsökande, anhöriga eller Migrationsverkets personal kontaktar sjukvården för frågor. Det händer också att läkemedel förskrivs till samma patient från olika vårdmottagningar utan att vårdgivaren eller apoteket har kännedom om detta.

De asylsökande bör ingå i det nationella systemet för samordningsnummer som administreras av Skatteverket. Det innebär att asylsökande och de som får tillfälliga uppehållstillstånd men inte kan folkbokföras, får ett samordningsnummer som motsvarar personnummer och som gäller i hela landet.

Regelverk: Uppdrag till berörda myndigheter

Status: Regeringen har beslutat om uppdrag till Skatteverket att i samråd med Migrationsverket, Socialstyrelsen, Statistiska centralbyrån och Statens skolverk utreda förutsättningarna för att låta samtliga asylsökande i Sverige erhålla samordningsnummer samt föreslå hur ett sådant förfarande bör utformas. Skatteverket har lämnat förslag om att Migrationsverket ansluts till Skatteverkets e-tjänst för att beställa och tilldela samordningsnummer. De nya reglerna föreslås träda i kraft 1 juli 2017.

Länk till [Skatteverkets skrivelse](#) som nu är ute på remiss.

Uppdaterad: 2016-07-01 (status)

Sjukvårdsansvaret på förvaren

Tidigare förslag under punkten utgår tillsvidare.

Uppdaterad: 2016-03-22

■ Möjlighet för privattandläkare att behandla asylsökande

Enligt förordning (1994:362) om vårdavgifter m.m. för vissa utlänningar ska behandlingen utföras hos en tandläkare inom folktandvården. För att landsting/regioner ska ha möjlighet att kunna uppfylla sitt lagstadgade ansvar att erbjuda och utföra tandvård för asylsökande, för att klara av antalet patienter och för att sprida arbetsbelastningen bör även privattandvården få behandla asylsökande patienter. Drygt hälften av tandvården i Sverige bedrivs i privat regi. Därtill kommer att flera landsting/regioner redan idag har valfrihet inom tandvård för asylsökande.

Regelverk: Förordning (1994:362) om vårdavgifter m.m. för vissa utlänningar

Status: Beslut vid regeringsammansammanträde 2 juni om [förordningsändring](#) som innebär att landstingen, om de så önskar, har rätt att sluta avtal med privata tandläkare för vård av asylsökande. Ikraftträdande 1 juli 2016.

Uppdaterad: 2016-07-01

Skola och utbildning

■ Tillåt fjärrundervisning på entreprenad nu

Bristen på modersmållärare, studiehandledare i modersmål och lärare i svenska som andra språk är akut och tillgången är ojämnt spridd mellan kommunerna. Kommuner och fristående skolhuvudmän måste därför kunna avtala om fjärrundervisning på entreprenad med varandra. För det krävs ändringar i skollagen, skolförordningen och gymnasieförordningen. SKL anser också att regeringen bör vidta åtgärder för att försöksverksamheten med fjärrundervisning i fler ämnen som påbörjas läsåret 2015/16 ska tillåta fjärrundervisning på entreprenad. Fjärrundervisning bör tillåtas i alla de ämnen där skolhuvudmannen bedömer att det finns behov och är lämpligt.

Regelverk: Skollagen, skolförordningen och gymnasieförordningen

Status: [Den 21 juni beslutade riksdagen](#) att modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska få överlämnas på entreprenad till en annan skolhuvudman. Även fjärrundervisning i modersmål eller studiehandledning på modersmål ska få överlämnas på entreprenad till en annan skolhuvudman. Lagändringarna börjar gälla den 1 augusti 2016.

På Skolverket pågår en utvärdering av fjärrundervisning, både den som idag är tillåten, och den undervisning som bedrivs inom pågående försöksverksamhet. En delredovisning ska göras senast den 15 mars 2017 och en slutredovisning senast den 15 november 2018.

Uppdaterad: 2016-07-01

■ Tillåt gymnasieutbildning för nyanlända elever under 18 år på folkhögskola

Idag kan gymnasieutbildning för nyanlända elever, enligt skollagen, erbjudas av kommunal eller enskild huvudman. SKL bedömer att även folkhögskolorna skulle vara lämpliga anordnare av utbildning för nyanlända i gymnasieåldern, framför allt för ensamkommande ungdomar. På folkhögskolorna kan de erbjudas både boende och en individuellt anpassad utbildning. Idag är folkhögskola bara en möjlighet för elever som har fyllt 18 år. Regeringen bör därför snarast undersöka möjligheten att ge kommunerna dispens att som skolhuvudmän anlita folkhögskolor som utförare av språkinträdning för elever i gymnasieåldern som inte har fyllt 18 år.

Status: Regeringen har den 17 mars 2016 fattat beslut om att fem kommuner i Östergötland ska få dispens att överlämna undervisning inom gymnasieskolans språkinträdning till ett antal folkhögskolor. [Läs mer på regeringens hemsida.](#)

Uppdaterad: 2016-03-22

■ Tillåt friskolor att ge nyanlända elever förtur

SKL anser att fler skolor bör ta emot nyanlända elever, såväl kommunala som fristående. Vi bedömer därför att Skolinspektionens praxis behöver ändras så att en giltig urvalsgrund för fristående skolor kan vara att eleven är nyanländ. Giltiga urvalsgrunder enligt Skolinspektionens praxis är idag kötid, syskonförtur, elever som gått i skolans förskola eller förskoleklass och närhetsprincip. Skolan kan välja en eller flera av urvalsgrunderna och ska ange vilka och i vilken ordning de används.

Status: I januari lämnade en statlig utredning delbetänkandet [Plats för nyanlända i fler skolor \(SOU 2016:9\)](#). Där föreslås hur fler såväl kommunala som fristående skolor ska kunna bereda plats åt nyanlända elever. Betänkande 2016/17: UbU3 kommer justeras den 20 september och publiceras den 21 september 2016.

Uppdaterad: 2016-07-01

■ Kravet på skola inom en månad ska vara ett bör-krav

Regeringen och Skolverket bör tydligt kommunicera att kravet på skola inom en månad för asylsökande är ett bör-krav, inte ett ska-krav. Skolinspektionen måste också förhålla sig till detta på ett rimligt sätt och inte tolka bör-krav som ska-krav.

Status: [Skolverket har på sin hemsida](#) förtydligat att kommunerna bör sträva efter att erbjuda skolgång inom en månad, men i de fall då det inte är möjligt, t.ex. när det kommer många nyanlända till kommunen på kort tid, får det ta längre tid.

Uppdaterad: 2015-12-10

■ Pröva dispens från tidsgräns för kartläggning

Den 1 januari 2016 införs krav på huvudmännen att de inom två månader ska kartlägga en nyanländ elevs kunskaper och placera eleven i rätt årskurs och undervisningsgrupp. Ambitionen med skollagsändringen är god men på grund av det

rådande läget i kommunerna är det inte rätt tillfälle att införa nya krav och strikta tidsgränser.

■ Tillåt tillfälliga och flexibla lösningar för asylsökandes skolgång

En del kommuner tar emot många asylsökande under kort tid; barn och ungdomar som sedan flyttar till andra kommuner. Det är orimligt att alla kommuner, exempelvis mindre kommuner som tar emot många asylsökande under kort tid, ska erbjuda en skolgång som uppfyller alla krav från början.

Det bör införas undantag från kraven på att omedelbart erbjuda asylsökande elever undervisning i alla ämnen och enligt gällande timplan samt av legitimerade och behöriga lärare. Det bör också införas möjligheter för kommuner att skapa flexibla lösningar som exempelvis för- respektive eftermiddagsundervisning under rådande omständigheter.

■ Undantag från krav på legitimerade och behöriga lärare

Frågan om undantag från krav på legitimerade och behöriga lärare inom alla skolformer behöver hanteras i rådande läge eftersom det ökade mottagandet innebär rekryteringsutmaningar. Det gäller inom alla skolformer för barn, ungdomar och vuxna.

Regelverk: Tillsätt en statlig utredning för att göra ändringar i skollagen.

■ Dispens från kravet på förskola inom fyra månader

För de kommuner som har ett stort mottagande av asylsökande barn kan det vara svårt att hinna ordna förskoleplatser till att barn som fyllt tre år inom fyra månader. Ny personal kan behöva rekryteras och nya lokaler kan behöva ordnas. Det är därför lämpligt att kommunerna i nuvarande läge kan få en längre tidsfrist.

■ Avsteg från krav på standard i skollokaler

I rådande läge när det i en del kommuner är brist på skollokaler kan det behöva göras avsteg från bland annat krav på takhöjd och luftkvalitet. Det viktigaste måste vara att erbjuda skolgång. Kommunerna kan behöva ges dispens från de krav som gäller skollokaler. Undantag från gällande regler bör kommuniceras från berörda myndigheter.

~~Rätt att organisera gymnasieundervisning inom vuxenutbildningen~~

Status: Förslaget som gäller möjligheten att organisera gymnasieutbildning inom ramen för vuxenutbildningen för äldre nyanlända elever (18-19 år) som presenterats i tidigare versioner av regeländringslistan utgår. SKL kommer att utreda frågeställningen vidare. Se även [diskussionsunderlag](#) från SKL:s kansli.

Uppdaterad: 2016-03-22

■ **Inför rätt att examinera elever på engelska**

En del nyanlända elever har en nästan fullständig gymnasieutbildning men börjar ändå på språkinstruktionen där de förlorar värdefull tid och motivation. Det behöver införas bestämmelser som ger kommunen möjlighet att examinera välutbildade elever på engelska inom ramen för gymnasieskolan.

Status: Skolverket håller på att kartlägga behoven av att erbjuda gymnasieutbildning på engelska för nyanlända elever.

Uppdaterad: 2016-07-01

■ **Verka för en jämnare fördelning av asylsökande och nyanlända**

En jämnare fördelning av asylsökande i ebo och abo är avgörande för att skolan ska klara sitt uppdrag och asylsökande barn ska få så bra start som möjligt. I rådande läge är det ytterligare olämpligt att släppa på den ambitionen. Det behöver ses över hur fördelningstal för abo kan införas på kommunnivå och hur fler boendeformer kan bidra till ett jämnare mottagande.

Regelverk: Uppdrag till Migrationsverket.

■ **Ta fram handbok och stöd för bedömning av betyg inom antagningen till gymnasieskolan**

Inom antagningen till gymnasieskolan gör idag huvudmannen (rektor m.fl. på delegation) bedömningar av betyg för elever som kommer från olika länder för att se om eleven på annat sätt än genom grundskolestudier har förvärvat likvärdiga kunskaper i ett ämne och därmed kan anses behöriga till gymnasieskolan. Det behövs stöd i detta arbete. En bedömningshandbok och ett centralt bedömningsstöd, i första hand avseende länder varifrån stora flyktinggrupper kommer, behöver tas fram.

Regelverk: Uppdrag till Skolverket

Brådskande behov av förändringar i ersättningssystemen

Staten har det ekonomiska ansvaret för kommunernas och landstingens åtaganden i mottagandet av asylsökande och för nyanlända inom flyktingmottagandet.

Ersättningssystemen ger inte full kostnadstäckning, är administrativt krångliga och resurskrävande och dessutom ibland oförutsägbara. I enlighet med tidigare framställningar till regeringen vill SKL se en skyndsam översyn och förändring av ersättningssystemens nivåer och utformning. SKL har framfört att en sådan översyn bör ske gemensamt mellan regeringen och SKL i syfte att uppnå en samsyn om ett nytt ersättningssystem.

Det finns dock behov av brådskande förändringar i ersättningssystemen och dess administration:

■ Inför automatisk utbetalning av ersättning för asylsökande barns skolgång

Ersättning till kommuner för asylsökande elever bör betalas ut automatiskt av Migrationsverket. Utbetalningen kan baseras på den information myndigheten har om i vilken kommun de asylsökande finns. I dag behöver kommuner aktivt ansöka om ersättning från staten per elev och varje påbörjad fyraveckorsperiod. Systemet är krångligt och extremt tidskrävande för såväl skolor som förvaltning. Det handlar om personalresurser som kommunerna inte kan prioritera i dagens läge. Det finns dessutom en informationsbrist om vilka elever som är asylsökande och deras dossiernummer, vilket är uppgifter som Migrationsverket inte får lämna ut till kommunerna, men behövs för ansökan.

Regelverk: Förordning (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl., Migrationsverkets föreskrifter

■ Säkerställ full kompensation för ankomstkommuners mottagande av ensamkommande

Ankomstkommuners kostnader som inte kan återsökas från Migrationsverket som boendekostnader för ensamkommande barn måste garanteras full kostnadstäckning. Betydande extraordinära kostnader kan återsökas genom 11 § förordningen (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl. Det finns otillräcklig vägledning om vilka kostnader som kan beviljas enligt regelverket. Regeringen behöver säkerställa genom regelverk eller uppdrag till Migrationsverket att *samtliga* kostnader med koppling till ankomstkommuners mottagande av ensamkommande barn kompenseras fullt ut. T ex måste kompensation för utredning inom socialtjänsten samt skalskydd och andra säkerhetsarrangemang ingå.

■ Det behövs ett fungerande digitalt verktyg för att ansöka om ersättningar

Migrationsverket bör omedelbart med stöd av andra myndigheter utarbeta ett förenklat och digitalt säkert sätt att återsöka medel för kommunerna, liknande *Melker*. De nya schablonersättningssystemet för boenden till ensamkommande barn bör inte införas förrän staten kan garantera ett digitalt återsökningsverktyg.

Regelverk: Uppdrag till Migrationsverket och eventuellt andra berörda myndigheter.

Säkerställ full kompensation för kommunala evakueringsplatser

Punkten utgår ur dokumentet då den inte längre är aktuell. Kommunala evakueringsplatser har avvecklats.

Uppdaterad: 2016-07-01

■ Säkerställ ersättningssystem för ökad kapacitet i flyktingmottagandet

Bosättningslagen har trätt i kraft den 1 mars 2016. SKL har krävt att regeringen säkerställer att ett ersättningssystem som kompenserar kommuner för kostnader för ökad kapacitet utformas och att finansieringsprincipen efterlevs.

Status: Delvis hanterad. Riksdagen har beslutat om extra stöd till kommuner och landsting för kostnader i samband med flyktingmottagandet under 2015 och 2016. Det har också aviserats en "kommunbonus" för att stimulera ökat byggande under åren 2016-2019 samt gjorts en höjning av kommunernas ersättning för mottagande av flyktingar. Regeringen har också tillsatt en utredning för att bland annat se över ersättningssystem och effektivisera systemen för mottagande och bosättning. SKL:s bedömning är att åtgärderna bara delvis stämmer överens med ambitionen att ge kommunerna långsiktiga stabila förutsättningar för att öka sin mottagandekapacitet. Det är av yttersta vikt att åtgärder genomförs skyndsamt och att full kostnadstäckning garanteras i stället för tillfälliga ersättningar.

Uppdaterad: 2016-03-22

■ Ny utformning av statens ersättningar till landstingen för asylsjukvård

Nuvarande statsbidragssystem tillgodoser inte kraven på en långsiktigt stabil och säker finansiering av landstingens kostnader för asylsjukvården. Systemet medför ett stort och onödigt administrativt merarbete för landstingen och ersättningen för hälsoundersökningar m.m. täcker inte landstingens kostnader. SKL vill istället ha ett finansieringssystem som innebär att landstingen löpande i varje enskilt fall fakturerar staten för sin kostnad för vård av asylsökande med utgångspunkt i det gällande riksavtalet för utomlänsvård. Med detta förslag kommer landstingen att få täckning för sina kostnader för asylsjukvården, varken mer eller mindre.

För att få kostnadstäckning för hälsoundersökningarna ser dock SKL, i det kortare perspektivet, ett behov av en höjning av schablonersättningen för hälsoundersökningar.

Regelverk: Förordning (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande

Uppdaterad: 2016-01-18

~~Ersättning för vård till oregistrerade asylsökande~~

Tidigare förslag under denna punkt utgår som akut regeländringsbehov på grund av att den målgrupp som förslaget avsåg knappast förekommer längre.

Uppdaterad: 2016-03-22

Kollektivtrafik

■ Säkerställ asylsökandes tillgång till allmänna kommunikationer

Många asylsökande bor i Migrationsverkets asylboenden på långt avstånd från lokalt serviceutbud, anordnare av olika kompetenshöjande aktiviteter till målgruppen, sjukvård, myndigheter, etc. Det finns tydliga signaler om att dessa personer inte kan ta del av utbudet på grund av att de saknar pengar att färdas med allmänna kommunikationer. Det har t.ex. framkommit i utvärderingar att detta är en anledning

till det låga deltagandet i hälsoundersökningar. Ibland saknas också allmänna kommunikationer i tillräckligt nära anslutning till asylboenden. Kollektivtrafikmyndigheterna har också uppmärksammat ett trafiksäkerhetsproblem med ökat antal fotgängare på landsvägar.

Alla inskrivna i Migrationsverkets mottagningssystem bör få tillgång till allmänna kommunikationer. Ett samverkansavtal fanns tidigare i Kalmar län om distribution av biljetter. Det är angeläget att gå vidare med erfarenheterna från modellen i Kalmar för att hitta lösningar.

Regelverk: Migrationsverkets föreskrifter, tillämpning av LMA och nationella rutiner för samverkan med de regionala kollektivtrafikmyndigheterna.

Status: SKL kommer under hösten att ordna en workshop för att samla erfarenheter och reda ut knäckfrågorna för att hitta lösningar.

Uppdaterad: 2016-07-01

Tolkar

■ Åtgärder för tillgång till fler och bättre tolkar

Det råder stor brist på tolkar i dagsläget och i synnerhet kvalificerade tolkar som är utbildade och/eller auktoriserade. Det aktuella utbudet av tolkar täcker inte på långa vägar samhällets behov.

Bristen på tolkar drabbar de nyanlända som inte kan kommunicera med myndigheter och vårdgivare. Även kommuner och landsting som är beroende av tolkar i sitt dagliga arbete för att kunna möta patienter/klienter som inte behärskar svenska drabbas, då de inte kan garantera patient- och rättssäkerheten på grund av tolkbristen. Tillgång till en kvalificerad tolk är en demokratisk rättighet och en förutsättning för allas rätt till lika tillgänglig och rättssäker samhällsservice och sjukvård.

Staten bör omedelbart öka antalet utbildningsplatser för blivande tolkar och se till att utbildningen svarar upp mot samhällets behov. Det gäller såväl kvalitet som kvantitet.

Regelverk: Uppdrag till berörda myndigheter

Status: Regeringen har i BP 2016 föreslagit att man ska tillföra 21 miljoner kronor årligen för att fördubbla antalet utbildningsplatser för kontakttolkar.

[Regeringen har uppdragit](#) åt Myndigheten för yrkeshögskolan att utreda hur en längre kontakttolkutbildning bör utformas, som alternativ till den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk som finns idag. Myndigheten ska också utreda om en kortare, intensiv, kontakttolkutbildning bör införas och lämna förslag till hur den i sådant fall bör utformas. [Uppdraget har slutredovisats](#) den 1 juni 2016. Regeringen har även i december 2015 [uppdragit åt Socialstyrelsen](#) att kartlägga hur stödet kring andra talade språk än svenska ser ut.

Uppdaterad: 2016-07-01